

مجید عباسی و شعر گرافیکی

امروز صحبت از ایران بدون فکرکردن به وضعیت سیاسی آن و نیز وضعیتی که تمامی منطقه را تحت تأثیر قرار داده بسیار دشوار است. در سال ۲۰۰۵، ایران یک فعال سیاسی از رژیم رادیکال مذهبی را به عنوان رئیس جمهور انتخاب کرد. روز به روز روابط ایران با دنیای غرب بدتر شد و روابطش به همان میزان با شرق رادیکال گسترش یافت... اما قبل از همه چیز دارای فرهنگ پارسی است و این فرهنگ هم فرهنگی است زنده، زبان آن، نگارش در آن و پیشینه‌ی هنری‌اش نشانگر این واقعیت در ادبیات، سینما، گرافیک و... می باشد. شعر بخشی از زندگی روزمره بوده و هست، تولیدات سینمایی تأکید بر زبان واقعی خود دارد. گرافیک که امروزه به پیشرفتی شناخته شده در جهان دست یافته گواه دیگری است بر فرهنگ پارسی امروزه، فرهنگی مابین سنت و مدرنیته.

گاهی اوقات درباره‌ی گرافیک ایران می توان گفت که از اجزای مختلفی ساخته شده (شکل گرفته). در خیابان‌های شهرهای بزرگی مانند تهران تصاویر بسیار بزرگ شهدای جنگ به چشم می خورد (جنگ بین ایران و عراق طی سال های ۱۹۸۰ تا ۱۹۸۸). هم چنین اشکال مختلفی از پلاکاردهای با تصویر آیت‌الله خمینی. اما به همین شکل دیوارهای تهران مورد هجوم بیل‌بردهای تبلیغاتی برای تولیدات داخلی و بین‌المللی نیز قرار گرفته است. و از طرف دیگر، فرهنگی کهن با نگارشی بسان محور اصلی با رد پای باستانی و در معماری‌ها و آثار هنری به طور کلی حاضر است. در این فضا، گرافیک ایرانی روز به روز ساخته می‌شود. اما باید اشاره کرد تأثیری که در وقایع بزرگ طراحی به نمایش در می‌آید و شاهد آن هستیم، حاصل یک پیشرفت بسته و غیر دائمی از دنیای خارج نیست. گرافیک ایران روی استاد بزرگ مرتضی ممیز (۱۹۳۶-۲۰۰۵) حساب می‌کند، کسی که کنجکاو و کاوشگری را در نسل‌های متعدد طراحان گرافیک ایرانی به وسیله‌ی مکاتب بزرگ بین‌المللی در طراحی بوجود آورد، بدینسان طراحان گرافیک ایرانی، آگاهانی هستند هوشمند و تحسین‌گر پوستر در مکتب لهستانی، همان‌طور که در مکتب سوئیسی و یا طراحی آلمانی و فرانسوی و... مجید عباسی دنباله رو مرتضی ممیز و نماینده‌ای از نسل میانی طراحان گرافیک ایران است. نسل اول به رهبری مرتضی شکل دهنده‌ی طراحان گرافیک مانند مجید بود و آنان را به سمت متعهد شدن به کار تجاری از طریق یافتن زبان هنری مستقل از دنیای تجاری هدایت کرد. در کار روزمره طراحان عمدتاً برای شرکت‌های تجاری داخلی و خارجی کار می‌کنند اما در همین حال به تولید گرافیک فرهنگی که در آن تمام پتانسیل‌های خودشان را تقویت می‌کنند، می‌پردازند.

مجید عباسی فعالیت‌های متعددی دارد، یکی از دو پایه‌گذار گرافیک دید است که یکی از نامدارترین دفاتر طراحی گرافیک (در ایران) می‌باشد و علاوه بر آن استاد در دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران، عضو گروه هنری رنگی پنجم، عضو انجمن طراحان گرافیک ایران، عضو کمیته تحریریه‌ی مجله‌ی طراحی گرافیک نشان و عضو برگزار کننده‌ی دو سالانه‌ی بین‌المللی پوستر تهران نیز می‌باشد. علاوه بر نمایشگاه‌های متعدد داخلی، کارهای وی در فرانسه، ایتالیا، بلژیک و ژاپن به نمایش در آمده و هم‌چنین در مجلاتی مانند تی‌پی‌جی (بوئنوس آیرس)، ا‌ا‌پ (پاریس)، ۲+۳ دی (کراکویا)، کک (مسکو)، گرافیس (نیویورک) به چاپ رسیده است و با استقبال طراحان گرافیک معاصر جهان روبرو شده است. بر شمردن این نکات ترسیمی است از جذابیت کارهای او، اما در عین حال مشکل می‌توان آثار وی را از حرکتی که توسط مرتضی به وجود آمده، تفکیک کرد. طراحی گرافیک ایرانی مانند جامعه‌ای است و تک‌تک هنرمندان آن در این جامعه خود را نشان می‌دهند و توسط آن حمایت می‌شوند. مجید عباسی تأکید بر طراحی جلد کتاب و پوسترهای فرهنگی دارد. کار وی را می‌توان به دو بخش تقسیم کرد. اولاً طراحی کلاسیک و بسیار دقیق است و در آن تصویری نزدیک به یک استعاره، سوررئالیسم و شعر در کنار فضائی برای تایپوگرافی قرار می‌گیرد که به آن تعادل می‌بخشد. جذابیت تصاویر وی دارای معنائی ناگفته است که آن (تصاویر) را به جلو می‌برد... فضائی از اسرار حل نشده (کشف نشده) و از طرف دیگر زیبایی ناب ساختار (کمپوزیسیون). در این تصاویر مجید به خلأ تعادل می‌بخشد، مداوماً با قرینه‌سازی هماهنگی ایجاد می‌کند، آن‌ها را با نور و رنگ ممتاز می‌کند و رابطه‌ای احترام‌آمیز بین تصویر و تایپوگرافی را حفظ می‌کند و گفتگوی آرام را به رودروئی ترجیح می‌دهد. مجید هم چنین ایده‌ی نگاهی حساس و ظریف را ارائه می‌دهد همانند تصویر ناواضح سخت و دردناک عکاسی که در طول جنگ علیه عراق کشته شد و یا گفته‌ی نویسنده ایرانی صادق هدایت ملبس به گل‌های نوستالژیک که تبدیل یک تصویر کلاسیک از طراحی معاصر ایران شده است. بازکردن تصاویر او، غوطه‌ور شدن در دنیائی آگاه، لطیف و حساس است.

بخش دیگر کار او ساختار تایپوگرافی است. در متن طراحی گرافیک بین‌المللی گاهی اوقات هنرمندانی از تایپوگرافی همانند تصویر استفاده می‌کنند، پائولا شر، فیلیپ آپلوگ، کاترین زاسک، و این حرکت عمومی بر طراحی گرافیک ایرانی نیز تأثیر گذاشته است. علاوه بر این طراحان گرافیک ایرانی استفاده از تایپوگرافی بسان تصویر چیز جدیدی نیست به دلیل این که در فرهنگ پارسی، خوشنویسی عنصر زیبایی بخش غالب بوده است. تایپوگرافی ایرانی حقیقتاً در حال پیشرفت وسیعی است. هنرمندان از آن بهره می‌جویند و آن را به محور خلاقیت‌های خود تبدیل کرده‌اند و مجید از این حوزه خارج نیست که تأییدی است بر هویت فرهنگی و امکانات گرافیکی که تا به حال کمتر کشف شده است را به ایشان عرضه می‌دارد. مجید در ساختارهای تایپوگرافی، کلاسیسم خود را برای شکستن فرم تایپوگرافی کنار می‌گذارد، خطر می‌کند و یا اهمیت خوانا بودن را پائین می‌آورد، با این هدف که نشانه‌های گرافیکی موضوعی شکل‌پذیر و نیز رنگ، وزن و رطوبت را صدمه‌پذیر سازد.

مجید عباسی در ۴۱ سالگی یک طراح گرافیک پخته است ولی ساکن نیست و به پیشرفت تدریجی خود ادامه می‌دهد. مجید نشان داده که تفکر گرافیکی وی دائمی است و تداوم دارد و می‌تواند حساسیت خویش را بر محیط اطرافش نشان دهد ولی بالاتر از همه و در همین حال طراحی است متعهد به هنر و از آن جایی که وارث کار مرتضی ممیز می‌باشد، هم‌چنین یک فعال و سفیری خستگی‌ناپذیر برای طراحی گرافیک ایران به حساب می‌آید. کارولینا روخاس، کیمپر، آگوست ۲۰۰۶

در سال ۲۰۰۲ تی‌پی‌جی، گرافیک ایران را به آمریکای لاتین معرفی کرد. این حرکت توسط مرتضی ممیز به وجود آمده بود. او در سال ۲۰۰۵ درگذشت. غیر ممکن است به صورت کوتاه بتوان تأثیری را که مرتضی ممیز از دوران جوانی تا درگذشتش بر گرافیک ایرانی داشته، توصیف کرد. برای شروع عشق و احترام به هنر گرافیک را که وی به شاگردانش منتقل کرده، تقاضا برای کار دقیق، حس جمعی کارکردن در یک جامعه، تداوم اثبات کاربردی بودن گرافیک و جستجوی مداوم بیان هنری و فاصله‌گیری از این واقعیت که گرافیک فقط تجارت است را می‌توان بیان کرد. کار مرتضی ممیز با پایه‌گذاری رشته‌ی طراحی گرافیک در دانشگاه تهران در سال ۱۹۶۹ آغاز شد، او هم چنین استاد برجسته‌ترین طراحان گرافیکی بود که از سال ۱۹۷۰ شکل گرفتند. او از آغاز راهش تا مرگش، از محرکان اصلی نمایشگاه‌ها و نشریاتی بود که گرافیک محلی را پیشرفت می‌دادند و آن را وارد گرافیک بین‌المللی می‌کردند. مرتضی هم‌چنین یکی از بنیان‌گذاران نمایشگاه پوستر دو سالانه‌ی ایران و انجمن طراحان گرافیک ایران بود که در سال ۱۹۹۷ شکل گرفت و در حال حاضر، محور پیشرفت گرافیک ایران است. نهایتاً مرتضی یکی از پایه‌گذاران نشان، مجله‌ی طراحی گرافیک هم بود که در سال ۲۰۰۴ آغاز به انتشار کرد. او ارتباطی غیرقابل مقایسه بین گرافیک ایران و گرافیک بین‌المللی به وجود آورد.